

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 7 juni 1941 kl. 11 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om viss ändring av förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 91, har fröken *Eriksson* hemställt, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning huruvida icke till bestämmelserna i Kungl. förordningen den 8 maj 1925 ang. försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker bör fogas föreskrifter av samma innehåll som i § 13 punkt 3 och 4 i gällande Kungl. förordning ang. försäljning av pilsnerdricka».

Beträffande motiveringen för detta förslag, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, får utskottet hänvisa till motionen.

I de i motionen omförmälda bestämmelserna i förordningen angående försäljning av pilsnerdricka den 11 juni 1919 föreskrives bl. a., att tillstånd till utskänkning av pilsnerdricka ej må bifallas, därest framställning därom blivit avstyrkt, i stad av stadsfullmäktige eller å landet av kommunalstämma. Någon motsvarande bestämmelse finnes däremot icke i förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker.

Efter därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet emottagit av *kontrollstyrelsen*, *överståthållarämbetet* samt *länsstyrelsen i Kopparbergs län* avgivna utlåtanden.

Kontrollstyrelsen har till en början framhållit, att rationaliseringen av den svenska utskänkingsrörelsen torde överhuvud få anses ganska långt genomförd, ehuru motionären syntes anse, att ytterligare begränsning av antalet utskänkingsställen för alkoholfria drycker vore erforderlig. Motionären hade under hand upplyst, att de missförhållanden, som åsyftades i motionen, vore de täta överlåtelse, som ägde rum beträffande vissa nykterhetskaféer och den av konkurrensen betingade starka begränsningen av innehavarnas och de anställdas inkomster. Beträffande de av motionären anförda omstän-

digheternas inflytande på nykterhetstillståndet har kontrollstyrelsen anfört bland annat följande.

»Om kontrollstyrelsen rätt uppfattat motionären, äro de missförhållanden, denna således önskar få undanröjda, av sådant slag, att de föga inverka på ordningen på kaféerna. På nykterhetstillståndet torde de anförda omständigheterna icke utöva något märkbart inflytande. Däremot är det från nykterhetssynpunkt ingalunda oväsentligt, att antalet alkoholfria utskänkningsföretag utgör en så stor andel av det totala antalet utskänkningsföretag, som för närvarande är fallet. Det innebär, bland annat, att ungdomen har möjlighet att förlägga sina sammanträffanden till lokaler, på vilka icke, såsom på de typiska ölkaféerna, pilsnerdrickandet är den stående form för förplägnad, kring vilken sammanträffandet sker. Enligt kontrollstyrelsens mening erbjuda de nuvarande förhållandena i Stockholm i detta hänseende ett bestämt företräde gentemot förhållandena i åtskilliga storstäder i andra länder, där de alkoholfria utskänkningsställena äro få, och där öldricket hos ungdomen därför blir långt vanligare än i Stockholm. Skulle en författningsändring i den av motionären föreslagna riktningen medföra en avsevärd minskning i de alkoholfria utskänkningsföretagens andel av det totala antalet utskänkningsföretag, nödgades kontrollstyrelsen således avstyrka förslaget. Från nykterhetssynpunkt är det tvärtom angeläget, att antalet av de kaféer, som till enda eller huvudsaklig rörelse ha utskänkning av pilsnerdricka utan samband med förtäring av måltid, så långt som möjligt minskas. Efter den sanering, som numera skett i fråga om utskänkningen av spritdrycker och vin, torde pilsnerdricksutskänkningen medföra ojämförligt mycket större nackdelar från nykterhetssynpunkt och i ekonomiskt hänseende för kundkretsen än någon annan form av utskänkningsrörelse.»

Vad angår frågan huruvida tillståndsförfarande beträffande ifrågavarande utskänkningsrättigheter jämväl borde omfatta viss behovsprövning har kontrollstyrelsen framhållit, att enligt styrelsens uppfattning sedan år 1925 förhållandena på nykterhetskaféerna från nykterhetssynpunkt — sannolikt delvis på grund av de vid nämnda tidpunkt genomförda ändringarna i lagstiftningen — undergått en sådan förbättring, att det numera knappast vore erforderligt med en behovsprövning. Från de synpunkter kontrollstyrelsen företrädesvis hade att anlägga vid ärendets prövning funnes sålunda icke behov för den förordade lagändringen. Styrelsen har beträffande denna fråga därjämte anfört följande:

»Huruvida en behovsprövning på ifrågavarande område, med den oundgängliga stegring i arbetsbelastningen för administrativa och kommunala organ, som därav med nödvändighet skulle följa, kan anses erforderlig från de synpunkter, som för motionären synas hava varit avgörande, undandrar sig med hänsyn till knappheten i motionens motivering kontrollstyrelsens närmare bedömande. Att de av motionären åsyftade olägenheterna beträffande åtminstone vissa grupper av ifrågavarande utskänkningsställen i viss mån gjort sig gällande håller kontrollstyrelsen icke för osannolikt, och det torde heller icke vara obekant, att snygghet och trevnad på en del av dessa ställen lämnat övrigt att önska. Ett införande av en behovsgallring efter de av motionären förordade linjerna skulle emellertid, även om någon starkare reduktion av rättighetsbeståndet icke genomfördes, lätteligen kunna leda till att äldre rättigheter tillerkändes ett visst företräde framför nyplanerade. En dylik utveckling skulle enligt kontrollstyrelsens mening snarast vara ägnad

att konservera bestående olägenheter och således kunna komma att motverka motionens uppgivna syfte att främja tillkomsten av en hög kafékultur.»

Såsom sammanfattning av kontrollstyrelsens yttrande har styrelsen uttalat, att densamma icke funne de i motionen förordade åtgärderna påkallade eller ändamålsenliga. På grund härav har styrelsen icke ansett sig böra tillstyrka den i motionen föreslagna utredningen.

Överståthållarämbetet har tillstyrkt, att den i motionen föreslagna utredningen kommer till stånd samt till stöd härför anfört bland annat, att ehuru inga allvarligare anmärkningar framkommit ifråga om skötseln av utskänkingsställena för alkoholfria drycker, införandet av en behovsprövning enligt ämbetets förmenande ändock skulle medföra vissa gynnsamma verkningar ur ordnings- och nykterhetssynpunkt. Antalet utskänkingsstillstånd av ifrågavarande slag i Stockholm uppginge till icke mindre än 1,045, varav flertalet torde utövas i s. k. nykterhetskaféer. Det vore uppenbart, att utövandet av en effektiv kontroll över dessa alltför talrika utskänkingsställen erbjöde betydande svårigheter för polismyndigheten och att det därför med hänsyn till övervakningen vore önskvärt, att utskänkingsställets antal väsentligt nedbringades.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har avstyrkt bifall till motionen och till stöd härför anfört bland annat, att, såvitt länsstyrelsen erfarit, missförhållanden av den art, som i motionen antytts, icke gjort sig gällande i någon större omfattning inom länet. Införande av förhandsprövning av behovet av en tillämnad försäljning av alkoholfria drycker skulle däremot sannolikt medföra betydande olägenheter.

I den föreliggande motionen har icke påvisats att gällande bestämmelser beträffande beviljande av tillstånd att utskänka alkoholfria drycker föranlett missförhållanden ur nykterhetssynpunkt. Såsom framgår av kontrollstyrelsens yttrande torde ett genomförande av motionärens förslag ej heller vara påkallat ur nämnda synpunkt och utskottet finner sig därför icke kunna biträda motionärens hemställan. Spörsmålet, huruvida en begränsning av antalet utskänkingsställen för alkoholfria drycker av andra anledningar än i nykterhetsbefrämjande syfte bör komma till stånd, sammanhänger med näringsfrihetslagstiftningen, varför utskottet saknar anledning att närmare ingå på denna fråga.

Utskottet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 91 av fröken Eriksson, om viss ändring av förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av alkoholfria och därmed jämförliga drycker, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 juni 1941.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Elon Andersson, friherre Lagerfelt, Sjö-
dahl, Bengtsson, Ekman, Velander, Frans Ericson, Egnell* och *Franzon*; samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Björklund, Hammarlund, Olsson i Gävle,
Eklund, Lundell, Falk, Kilbom, Henriksson* och *Svensson i Ljungskile*.
